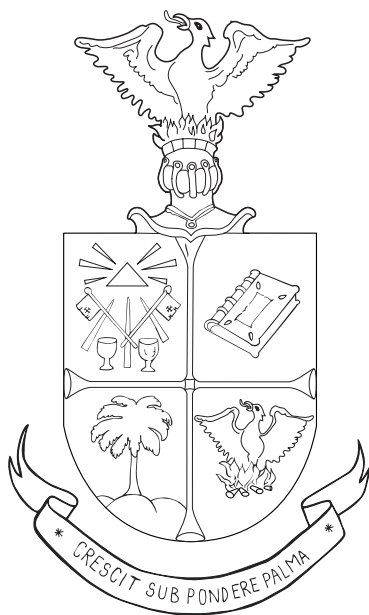

Glossa Iuridica

XIII. évfolyam, 1-2. szám

Budapest, 2026

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI ELNÖK:

Miskolczi Bodnár Péter

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Antalóczy Péter, Birher Nándor, Böcskei Elvira, Bruhács János,
Csáki-Hatalovics Gyula, Cservák Csaba, Czine Ágnes, Dobrocsi Szilvia,
Domokos Andrea, Homicskó Árpád Olivér, Jakab Éva, Köbel Szilvia,
Kukorelli István, Kun Attila, Liviu Radu, Miskolczi Bodnár Péter,
Móré Sándor, Osztovits András, Pulay Gyula, Rixer Ádám, Erik Stenpien,
Stipta István, Szabó Imre, Szabó Zsolt, Szalma József, Szuchy Róbert,
Tamás András, Tóth András, Tóth J. Zoltán, Törő Csaba Attila,
Trócsányi László, Udvary Sándor

FŐSZERKESZTŐ:

Rixer Ádám

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTESEK:

Köbel Szilvia, Nagy Péter, Szuchy Róbert, Udvary Sándor

SZERKESZTŐK:

Arató Balázs, Boóc Ádám, Cservák Csaba, Domokos Andrea, Stipta István

ISSN 2064-6887

*Kiadja a Károli Gáspár Református
Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara*

Felelős kiadó: Prof. Dr. Tóth J. Zoltán, dékán

A kiadvány nyomdai munkálatait előkészítette:

Patrocinium Kiadó

www.patrocinium.hu

AZ IDEÁLIS APA

AZ APAKÉP ÉS A SZÜLŐI SZEREPEK ÚJRAÉRTELMEZÉSE
A FIATAL FELNŐTTEK KÖRÉBEN

DRJENOVSKY ZSÓFIA
egyetemi docens (KRE BTK)

SZÁSZ NOÉMI ANNA
társadalmiviselkedés-elemző

SZTÁRAY KÉZDY ÉVA
intézetvezető egyetemi docens (KRE BTK)

Absztrakt

A kutatásunk célja annak feltárása, miként ítélik meg a hallgatók a hagyományos és a modern apaszerepeket, milyen tulajdonságokat társítanak az 'ideális' apaképhez, illetve milyen feladatokat tartanak elengedhetetlennek az apai szerepkörben. Emellett azt is vizsgáltuk, hogyan hatnak a fiatalok saját szülői mintái a gyermeknevelésről alkotott jövőbeli elképzeléseikre. A kutatás során összesen hat online fókuszcsoport készült: két női, két férfi, valamint két vegyes csoport, 20–30 éves, gyermektelen egyetemistákkal, akik különböző magyar felsőoktatási intézmények hallgatói voltak. A vizsgálat eredményei összességében azt mutatják, hogy a mai egyetemisták értékrendjében az apaság egyre inkább a közös szülői felelősségvállalás és az érzelmi kötődés dimenziói felé tolódik el, ami hozzájárulhat a családi kapcsolatok és a nemi szerepek kiegyensúlyozottabb újraértelmezéséhez.

Kulcsszavak: apaság, nemi szerepek, fókuszcsoport, egyetemi hallgatók

THE IDEAL FATHER

Reinterpreting the image of the father and
parental roles among young adults

Abstract

The aim of our research is to explore how students perceive traditional and modern father roles, what qualities they associate with the “ideal” father image, and what tasks they consider essential in the father role. We also looked at how young people’s own parenting role models influence their ideas about parenting in the future. In total, the research involved six online focus groups: two female, two male and two mixed groups of 20-30 year old students without children from different Hungarian higher education institutions. Overall, the results of the study show that in the values of today’s university students, fatherhood is increasingly shifting towards dimensions of shared parental responsibility and emotional attachment, which may contribute to a more balanced redefinition of family relationships and gender roles.

Keywords: fatherhood, gender roles, focus groups, university students

1. Bevezetés¹

Az utóbbi évtizedekben az apaság fogalma és a szülő szerepekkel kapcsolatos normák és elvárások jelentős átalakuláson mennek keresztül. Elmozdulás figyelhető meg a hagyományos, a gondoskodó anya és a kenyérkereső apa egymással komplementer szerepén alapuló családi munkamegosztás felől az egalitárius családi modell felé. Így a tradicionális apakép mellett megjelenik a gondoskodó, érzelmileg elérhető és partneri szerepet betöltő apaideál is. A nemi szerepek változása következtében az ideális apáról alkotott elképzelések és elvárások azonban változatos képet mutatnak egy társadalomban.

---

1 Jelen tanulmány a Családszociológiai Kutatócsoport keretében készült el, a *Változó családi szerepek* című, 20818B800 témaszámon támogatott belső projekt vállalásaként, melyet a Károli Gáspár Református Egyetem tudományos projektek támogatására kiírt pályázati konstrukció keretében finanszírozott.

Különösen érdekes megvizsgálni, hogyan gondolkodnak erről a fiatal felnőttek, akik a megváltozott értékrend és életforma közegében formálják saját szülői szerepüket. A témával foglalkozó korábbi kutatások szerint a fiatal felnőttek alapvetően újraértelmezik az apaságot, túllépve a hagyományos kenyérkereső szerepen, és inkább az érzelmileg támogató, aktívan részt vevő szülői megközelítést választják.² Korábbi tanulmányokból tudjuk, hogy az egalitárius családi szerepfelfogás főként a fiatalabb, magasabb végzettségű, nagyvárosokban élő szülőkre jellemző.

Jelen tanulmány célja, hogy egy fókuszcsoportos kutatás eredményei alapján feltárja, hogy a mai 20-30 év közötti, gyermektelen egyetemisták Magyarországon miként értelmezik az ideális apaszerepet, milyen elvárások fogalmazódnak meg bennük az apasággal kapcsolatban. Külön figyelmet szentelünk a férfi-női munkamegosztással kapcsolatos attitűdöknek, továbbá azt is vizsgáljuk, hogy a hozott családi mintázatok hogyan hatnak a fiatal felnőttek jövőbeli gyermekeik nevelésével kapcsolatos terveire.

A tanulmány elméleti keretezéseként áttekintjük a szülői szerepek változásának főbb tendenciáit és ezzel összefüggésben bemutatjuk az 'új apakép' fogalmát és annak legfontosabb jellemzőit. Ezt követően a fiatal felnőttek apaképére vonatkozó korábbi kutatási eredményeket foglaljuk össze. Kutatásunk módszertanának ismertetése után a fókuszcsoportos interjúk eredményeit ismertetjük a szakirodalomban felvázolt szempontok szerint.

2. Elméleti keret

2.1. A szülői szerepek változása

A családszociológiai szakirodalomban széles körben elfogadott nézet, hogy a tradicionális családmódel a nemi szerepek elkülönülésére épül, azaz az anya feladata a gondoskodás és az érzelmi biztonság megteremtése,

---

2 AMAECHI, Ekene – VHUHWAVHO, Tshivhase – TSOALEDI THOBEJANE, Daniel: Imagining Fatherhood through the Parenting Experiences of University Students from Poor Economic Backgrounds in South Africa. *Gender Questions*, 2023, 11 (2), 1–21.; LEMAY, Celeste A. – CASHMAN, Suzanne B. – ELFENBEIN, Dianne S. – FELICE, Marianne E.: A Qualitative Study of the Meaning of Fatherhood Among Young Urban Fathers. *Public Health Nursing*, 2010, 27 (3), 221–231.; DUNN, Shanaaz – MAHARAJ, Pranitha: More dedicated, more loyal: young men redefining fathering roles and expectations. *Journal of Family Studies*, 2022, 29 (5), 2133–2152.

míg az apa fő kenyérkeresőként a család anyagi ellátásáért felelős.³ Ez a gondoskodó-kenyérkereső szerepmegosztás a modern ipari társadalmak kialakulásának idején vált normává, amikor a család gazdasági és érzelmi funkciói szétváltak, és a férfiak fizetett munkavégzése elvált a háztartás szférájától.⁴ A tradicionális modell azonban sohasem volt teljesen homogén vagy univerzális: társadalmi rétegenként, gazdasági helyzetűtől és kulturális kontextustól függően különböző formákat öltött.⁵

Az elmúlt évtizedek társadalmi és gazdasági változásai – a nők munkavállalásának növekedése, a jóléti állam funkcióinak átalakulása, valamint a nemek közötti egyenlőség felé mutató társadalmi folyamatok – együttesen járultak hozzá ahhoz, hogy a családon belüli szerepek értelmezése fokozatosan elmozduljon a tradicionális mintáktól egy egalitáriusabb szemlélet irányába. Ennek következtében a háztartási és gondozási feladatok megoszlása egyre kiegyenlítettebbé válik, és mind gyakrabban tapasztalható, hogy az apák aktívan részt vesznek a gyermeknevelésben, a házimunkában, valamint az érzelmi támogatás biztosításában is.⁶ A társadalmi normák és elvárások szintjén is erősödik az igény arra, hogy az apák nagyobb mértékben vegyenek részt gyermekeik mindennapi életében,⁷ miközben maguk a férfiak is egyre inkább keresik az apaszerep új értelmezési lehetőségeit.⁸

2.2. Az apakép változása

A hagyományos apakép az elsődleges családfenntartó szerepet társítja az apákhoz, mindemelllett a család működéésében kulcsszerepet játszó tekintély és erő megtestesítőjeként jeleníti meg. Olyan attribútumok társulnak hozzá,

---

3 BALES, Robert F. – PARSONS, Talcott: *Family: Socialization and Interaction Process*. London, Routledge, 1956.

4 SOMLAI Péter: *Család 2.0. Együttélési formák a polgári családtól a jelenkorig*. Budapest, Napvilág Kiadó, 2013.

5 PFAU-EFFINGER, Birgit: Socio-Historical Paths of the Male Breadwinner Model – an Explanation of Cross-National differences. *The British Journal of Sociology*, 2004, 55 (3), 384.

6 DERMOTT, Esther: 'The intimate father': Defining paternal involvement. *Sociological Research Online*, 2003/8, 28–38.

7 LATSHAW, Beth A. – HALE, Stephanie I.: 'The domestic handoff': Stay-at-home fathers' time-use in female breadwinner families. *Journal of Family Studies*, 2016/22, 97–120.

8 FISCHER, Jessica – ANDERSON, Veanna N.: Gender role attitudes and characteristics of stay-at-home and employed fathers. *Psychology of Men & Masculinity*, 2012/13, 16–31.

mint a fegyelem, az autoritás és a racionális döntéshozatal. A társadalmi elvárások szerint az 'igazi férfi' keményen dolgozik, eltartja a családját, és mivel a családtól elkülönülten dolgozó apa fizikailag és érzelmileg is távol van a gyermekektől,⁹ az otthoni, érzelmi munkát inkább az anyára bízta.¹⁰

A férfiasságról alkotott társadalmi kép is hozzájárult ehhez a szerepmegosztáshoz. A tradicionális férfiszerep jellemzői – erő, racionalitás, érzelmi távolságtartás – ellentétben állnak a gyermekneveléshez szükséges érzékenységgel és gondoskodással.¹¹ A férfiak sok esetben úgy érzik, hogy az érzelmi bevonódás csorbítaná 'férfias' identitásukat.

Makay és Spéder¹² kutatása szerint ez a fajta tradicionális apakép a mai napig jelen van Magyarországon is, különösen az idősebb generációk körében. A férfiak gyakran úgy érzik, hogy az apaság legfontosabb része az anyagi biztonság megteremtése. Ennek megfelelően a gyermeknevelés gyakorlati és érzelmi oldalát kevésbé érzik saját feladatuknak. Ennek ellenére azonban egyre hangosabb az az igény is, hogy amellet, hogy az édesapa kenyérkereső szerepet tölt be a család életében, ugyanúgy a gyermekei mindennapjainak is részese legyen és teljesértékű szülőként tudjon helyt állni. Ez a kettős elvárás az, ami egyre inkább jelen van napjainkban, és egyre többször fogalmazódik meg alapvetésként egyes családokban.

Az elvárásokban megfigyelhető változások eredményeként formálódik az úgynevezett 'modern apakép,' amely a gondoskodó, érzelmileg elérhető és a családi életben aktívan jelenlévő apa ideálját helyezi előtérbe.¹³ A szakirodalom az új apaság jelenségét különböző fogalmakkal írja le – például:

-
- 9 MARSIGLIO, William – AMATO, Paul – DAY, Randal D. – LAMB, Michael E.: Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond. *Journal of Marriage and Family*, 2000, 62 (4), 1173–1191. SPÉDER Zsolt: *Ellentmondó elvárások között.... Családi férfi szerepek, apaszerepek a mai Magyarországon*. In: NAGY Ildikó – PONGRÁCZ Tiborné (szerk.): *Szerepváltozások*. Budapest, TÁRKI, 2011, 207–228.
- 10 CHRISTOPHER, Emily: 'It's a Man's Job': Doing Gender and Male Gatekeeping in the Division of Household Labor. *Journal of Family Issues*, 2024, 45 (11), 2851–2874.
- 11 PEKEL-ULUDAĞLI, Nilay: The role of the father involvement in child development: the relationships with maternal, paternal, and child characteristics. *Current Psychology*, 2024/43, 4085–4097.
- 12 MAKAY SZUSZSANNA – SPÉDER Zsolt: *Apaság: A férfiak gyermekvállalása és családi szerepei*. In: MONOSTORI Judit – Őri Péter – SPÉDER Zsolt (szerk.): *Demográfiai portré 2018: Jelentés a magyar népesség helyzetéről*. Budapest, KSH Népeségstudományi Kutatóintézet, 2018.
- 13 DERMOTT i. m.; NORMAN, Helen – ELLIOT, Mark: Measuring Paternal Involvement in Childcare and Housework. *Sociological Research Online*, 2014, 20 (2), 7.

a családban apa (*father-in-the-family*),¹⁴ résztvevő apaság (*participant fatherhood*,¹⁵ *involved fatherhood*,¹⁶ *engaged fatherhood*),¹⁷ illetve érzelmi közelség kialakítására törekvő apák (*intimate fatherhood*).¹⁸

A családi szerepek változása a családon belüli munkamegosztást is átalakítja: az újabb szerepelvárások alapján a nő és a férfi együtt kell, hogy biztosítsa a család megélhetését (Makay & Spéder, 2018), egyenlő felekként együttműködve, mind a gyermeknevelés, mind pedig az anyagi biztonság megteremtésének terén. A társadalmi folyamatok megváltozása ellenére, mely szerint az apák egyre inkább részt vesznek a házimunkában, a nemek közötti egyenlőtlenségek továbbra is fennállnak. A vonatkozó kutatások szerint azonban a háztartási munkák megosztásában továbbra is erőteljesen érvényesülnek a hagyományos nemi szerepminták, azaz a nők még mindig több időt töltenek a háztartási feladatokkal, mint a férfiak, még akkor is, ha mindkét fél teljes munkaidőben dolgozik.¹⁹ A férfiak jellemzően elsősorban az alkalmi vagy technikai jellegű háztartási feladatokban – például karbantartásban, kerti munkában vagy szerelésben – vesznek részt, míg a mindennapi, rutinszerű tevékenységek, mint a főzés, mosás vagy takarítás, továbbra is döntően a nők felelősségi körébe tartoznak.²⁰

Fontos felismerni azt is, hogy a generációk közötti különbségek nagy szerepet játszanak az átalakulás mértékében. Míg az idősebb generációk esetében a hagyományos nemi szerepek erősebben meghatározóak, a

---

14 LORENTZEN i. m.

15 JOHNSON, Sarah: *Role satisfaction in stay-at-home fathers: impact of social support, gender role attitudes, and parental self-efficacy*. Doktori disszertáció, Texas Woman's University, 2016.

16 RUSHING, Cassie – SPARKS, Misti: The mother's perspective: Factors considered when choosing to enter a stay-at-home father and working mother relationship. *American Journal of Men's Health*, 2017, 11 (4), 1260–1268.; ROCHLEN, Aaron – MCKELLEY, Ryan A.: *Working therapeutically with stay-at-home fathers*. In: OREN, Chen Z. – OREN, Dora Chase (eds.): *Counseling Fathers*. New York, Routledge/Taylor & Francis Group, 2009, 207–230.

17 DERMOTT i. m.

18 DERMOTT i. m.

19 OFFER, Shira: The costs of thinking about work and family: Mental labor, work-family spillover, and gender inequality among parents in dual-earner families, *Sociological Forum*, 2014/29, 916–936.; Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/womenmen_2020/images/pdf/WomenMenEurope-Digital-Publication-2020_en.pdf?lang=en (2025. 10. 31.); OECD. <https://www.oecd.org/en/data/datasets/time-use-database.html> (2025. 10. 31.)

20 BIANCHI, Suzanne M. – ROBINSON, John P. – MILKIE, Melissa A.: *Changing Rhythms of American Family Life*. New York, Russel Sage, 2006.

fiatalabb generációk körében az egyenlőbb munkamegosztás válik normává, amit tovább erősít a társadalom folyamatos változása és a nemi egyenlőség iránti növekvő igény.²¹

2.3. Az ideális apa

Az új apaszerep megjelenése, és az elvárás, hogy az apák is egyre inkább részesei legyenek gyermekük életének, nem jelenti azt, hogy a kenyérkereső szerepük háttérbe szorult volna. Számos szakirodalom hangsúlyozza, hogy az új típusú apaság nem zárja ki az anyagi biztonság megteremtésének fontosságát.²²

Ezt támasztják alá az ideális apaság fogalmát vizsgáló kutatások is, amelyek szerint napjainkban az ideális apa egy többdimenziós szerep, amely különböző kulturális kontextusokban eltérő módon ötvözi a gazdasági biztonság megteremtését, az érzelmi kötődést, illetve a bevonódást és az erkölcsi iránymutatást.²³ A legtöbb kvalitatív kutatás hangsúlyozza az apák gondoskodó szerepének fontosságát,²⁴ az ideális apa emellett játszótárs is. Ugyanakkor az ideális apakép továbbra is magába foglalja a kenyérkereső funkciót,²⁵ valamint olyan hagyományosnak értékelt elemeket, mint a biztonság megteremtése, a példamutatás, a tekintély és a családfői szerep.²⁶

2.4. Fiatal felnőttek apaképe

A fiatal felnőttek generációja olyan társadalmi és kulturális változások közegében szocializálódik, ahol az apaság hagyományos és modern ér-

---

21 DRJENOVSKY Zsófia – SZTÁRAY KÉZDY Éva: The Distribution of Unpaid Domestic Work in Hungarian Stay-at-Home Father – Working-Mother Families. *Social Sciences*, 2023 (12) 3, 116.

22 HANLON, Niall: *Masculinities, Care and Equality: Identity and Nurture in Men's Lives*. London, Palgrave Macmillan, 2012.; MAUERER, Gerlinde: Fatherhood Practices and Shared Parental Leave: Advancing Gender Equity in Parenting. *Social Sciences*, 2025/14, 269.

23 SRIRAM, Rajalakshmi – NAVALKAR, Prachee G.: Who is an 'Ideal' Father? Father, Mother and Childrens' Views. *Psychology and Developing Societies*, 2012/24, 205–237.

24 SARAFF, Anjula – SRIVASTAVA, Harish C.: Envisioning Fatherhood: Indian Fathers' Perceptions of an Ideal father. *Population Review*, 2008, 47 (1), 45-59.

25 HOFMEISTER, Heather – BAUR, Nina: The idealization of the 'new father' and 'reversed roles father' in Germany. *Family Science*, 2015/6, 243–258.

26 SRIRAM i. m.

telmezései párhuzamosan vannak jelen, így nézeteik jól tükrözik azokat a társadalmi tendenciákat, amelyek az apaszerep átalakulását meghatározzák. E csoport vizsgálata tehát nemcsak a jelenlegi értékpreferenciák és nemi szerepfelfogások feltérképezését teszi lehetővé, hanem hozzájárul annak megértéséhez is, hogy a jövőben milyen irányt vehet az apaság társadalmi konstrukciója.

Különböző társadalmi-kulturális kontextusban végzett kutatások szerint általános tendencia, hogy a fiatal felnőttek alapvetően újraértelmezik az apaság fogalmát: túllépnek a hagyományos kenyérkereső szerepen, és egyre inkább az érzelmi támogatáson, valamint az aktív, bevonódó szülői jelenlétben alapuló apaság felé fordulnak. Amaechi és munkatársai²⁷ kimutatták, hogy a gazdasági nehézségek arra készítetik a fiatal férfiakat, hogy megkérdőjelezzék a hagyományos férfiszerepeket, és nyitottabbá váljanak az érzelmi támogatás és a háztartási feladatok iránt. Hasonló eredményre jutottak Dunn és kollégái²⁸ is, akik szerint a fiatal apák tudatosan törekednek arra, hogy szerepük a kenyérkeresői feladaton túlmutasson, gondoskodást és aktív jelenlétet biztosítva gyermekeik számára. C. Lemay és munkatársai eredményei szerint a fiatal városi apák úgy vélik, hogy a jó apaság kulcsa a rendelkezésre állás, a támogatás nyújtása és az önfejlesztés.²⁹

A kutatások azt is megállapítják, hogy a hozott családi minták meghatározzák a fiatal felnőttek szülői szerepekkel kapcsolatos attitűdjeit,³⁰ a saját szülők családi mintázatainak továbbvitele mellett azonban a kapott nevelési minták elutasítása is jelen van a fiatalok körében.³¹

A szakirodalmi áttekintés alapján kutatásunkban arra a kérdésre keressük a választ, hogy a jövőbeli magyar szülők, a fiatal felnőtt egyetemisták szerint milyen az ideális apa? Hogy viszonyulnak a hagyományos és az új típusú apaszerephez? Véleményük szerint milyen feladatokat kell ellátnia egy apának a családon belül, továbbá a saját hozott szülői mintájuk hogy befolyásolja gyermeknevelési terveiket, saját szülői szerepükről alkotott elképzelésüket?

---

27 AMAECHI i. m.

28 DUNN – MAHARAJ i. m.

29 LEMAY et al. i. m.

30 SNYDER, Douglas K. – VELASQUEZ, John M. – CLARK, Betty L. – MEANS-CHRISTENSEN, Adrienne J.: Parental influence on gender and marital role attitudes: implications for intervention. *Journal of Marital and Family Therapy*, 1997, 23 (2), 191–201.

31 LEMAY et al. i. m.

3. Módszertan és mintavétel

A kutatási kérdés megválaszolásához hat fókuszcsoportos interjú készült 2024-ben, kettő lánnyal, kettő fiúval, kettő pedig vegyesen, fiúval és lánnyal egyaránt. Ezzel a módszerrel lehetővé vált, hogy mélyebb betekintést nyerjünk a résztvevők gondolkodásába, érzelmeibe és motivációiba. A csoportdinamika révén a résztvevők egymásra gyakorolt hatása, a spontán reakciók és a közös gondolkodás új perspektívákat nyithatnak, és gazdagabb, árnyaltabb képet adhatnak az adott témáról.³² Az adatfelvétel online felületen zajlott, aminek számos előnye volt a kutatás lebonyolítása során.³³ Ebben a formában egyszerűbbé és költséghatékonyabbá vált a szervezés, hiszen nem volt szükség sem helyszínre, sem pedig a résztvevők utaztatására. Az online térben történő találkozás lehetősége miatt az alanyok is könnyebben mondtak igent, mivel csak otthon kellett becsatlakozniuk, ezzel időt spórolva. Emiatt könnyebb volt elérni a célcsoportot, a vidéki egyetemek hallgatóit is, illetve az egyetemisták időbeosztása is jobban összeegyeztethető volt egy online történő beszélgetéshez. A beszélgetések rögzítése is egyszerűbbé vált, a felvételek minősége is jobb lett, mintha erre egy teremben került volna sor, emellett a nonverbális reakciók, az arcizmok is sokkal jobban megfigyelhetőek voltak a számítógépen keresztül, mintha egy teremben, egy szögből került volna rögzítésre a beszélgetés. Azonban fontos hozzátenni, hogy az online módon lebonyolított fókuszcsoportok esetében a csoportdinamikai folyamatok csak korlátozottan jelennek meg.³⁴

A fókuszcsoportok alanyait nem valószínűségi, szakértői módszerrel választottuk ki. Az alanyok 20-30 év közötti egyetemisták voltak, akiknek még nincsen gyermekük. A szűrési szempontok közé tartozott, hogy ne legyenek köztük pszichológus és szociológus hallgatók,³⁵ illetve cél volt, hogy minél több egyetemről és szakról kerüljenek ki a tanulók. Ennek eredményeképpen a résztvevők között volt alap- és mesterképzésben tanuló, illetve doktori képzésben résztvevő hallgató is a következő egye-

32 VICSEK Lilla: *Fókuszcsoport. Elméleti megfontolások és gyakorlati alkalmazások*. Budapest, Osiris Kiadó, 2006.

33 SZTÁRAY Kézdy Éva – SZVETELSZKY Zsuzsanna: Távolléti fókuszcsoportok eredményei a 2020 tavaszi érettségivel kapcsolatos tapasztalatokról. *Társadalomtudományi Szemle*, 2021, 11 (1), 84–107.

34 SZTÁRAY KÉZDY – SZVETELSZKY i. m. 94.

35 VICSEK i. m. 133.

temekről: Szegedi Tudomány Egyetem, Semmelweis Egyetem, Műszaki Egyetem, Gazdaságtudományi Egyetem, Széchenyi István Egyetem Győrben, Kodolányi János Egyetem, Eszterházy Károly Egyetem Egerben, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Állatorvostudományi Egyetem, Corvinus Egyetem, Metropolitan Egyetem, Óbudai Egyetem, Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetemen, Testnevelési Egyetem, Színművészeti Egyetem.

Nemcsak az egyetemek, de a szakok szintjén is igen változatos csoportok valósultak meg: orvos, jogász, szociális munkás, vegyészmérnök, biológia, állatorvosi, televíziós műsorkészítő, interdiszciplináris családtudományok, mérnök-informatikus, nemzetközi tanulmányok, rajz-média szakos tanár, gazdálkodás- és menedzsment, kereskedelem- és marketing, irodalomtudomány, magyar-történelem szakos tanár, ápoló, óvodapedagógia, szociálpedagógia, turizmus- és vendéglátás, klasszika-filológia, járműmérnök és mérnök-tanári, rekreáció- és életmód, üzleti- és társadalmi kommunikáció, pénzügy- és számvitel, gyógypedagógia, dráma instruktorkor.

Az elemzés során feltüntetett idézetek esetében az életkor és az egyetemi szak megnevezése került feltüntetésre, melyek mellett álnevek szerepelnek. (Az anonimizálási folyamat a kezdőbetűk megtartásával történt.)

4. Elemzés

4.1. A hagyományos apakép megítélése és ellentmondásai

A résztvevők nagy többsége az édesapák családban betöltött szerepét és a feléjük irányuló megváltozott elvárásokat igen kedvezőnek látják. A 'hagyományos apa' szókapcsolat a legtöbbször elsősorban negatív képzetártsításokat váltott ki („toxikusság, érzéketlenség, érzelmileg elérhetetlen”), és csak a beszélgetések kibontakozása alatt fogalmaztak meg ezzel ellentétes gondolatokat. Szerintük az ilyen édesapák keménykezűek, érzelmileg elérhetetlenek, jóformán azt sem tudják, mi zajlik a gyermekeik életében. Az ő feladatuk pusztán annyi, hogy pénzt keressenek és szinte állandóan dolgoznak. A kenyérkeresői szerep mellett a családi döntésekben mindig övék az utolsó szó és fontos momentumként emelték ki azt is, hogy a hagyományos modell szerint az édesapák nem sírnak, és a legtöbbször ezt normaként adják át fiúgyermekeiknek. Ehhez a képhez társítanak egyfajta hidegséget, illetve érzéketlenséget is.

Emellett a beszélgetések során olyan jelzővel is illették a tradicionális családfői szerepet, mint, aki megvédelmezi a családját, képes a ház körüli, nagyobb fizikai erőt igénylő feladatok, illetve a 'férfiasnak' titulált munkák elvégzésére. „Nekem fontos, hogy be tudjon csavarni egy villanykörtét, tehát, hogy az ilyen... Meg, amikor a kocsimba kifogy a, nem tudom, ablakmosó, azt ő cserélje ki. Szóval nekem ez ilyen totál férfi vagy apai dolog, hogy én nem nyúlok a kocsimhoz, azt oldja meg a férfi, vagy az apuka, otthon.” (Emma, 25 éves, interdiszciplináris családtudományok szak hallgatója) „... valahogy ezeket az ilyen nehezebb manővereket igénylő munkákat én így az apa, apákhoz.” (Nóra, 20 éves, nemzetközi tanulmányok szak hallgatója) „Fontos, maga az, hogy megszületik a gondolat, hogy besegítsen a háztartási munkákban.” (Violetta, 21 éves, gazdálkodás és menedzsment szak hallgatója)

Az idézetek alapján jól látszik, hogy az alapvető szerelési munkákat a mai napig nagyon sokan inkább a férfiakhoz kötik. Ezek közül az utolsó idézet azonban a másik oldalról is jól rámutat az elvárásokra: a nő az, aki precízebben, szebben és alaposabban képes ellátni a ház körüli teendőket. Fontos megemlíteni, hogy az alany a 'besegítés' szót használja arra a jelenségre, ha esetleg ezeket a feladatokat a férfi látja el. Ez világosan mutatja, hogy véleménye szerint ez egyértelműen női feladat.

A férfi alanyok között is megmutatkoztak olyan magukkal szemben támasztott elvárások, amelyek – vélhetően – az általánosan jelenlévő társadalmi elvárások hatására alakultak ki. „Nekem egyébként nagy álmom az, hogy egyedül eltartsak egy egész családot, de ahogy egyre inkább telik az idő úgy látom, hogy ez nem igazán fog működni.” (Dénes, 22 éves, mérnök informatika szak hallgatója)

Alapvetően mindenki egyetértett abban, hogy ez már nemcsak a férfi feladata, hanem mindkét félnek ugyanúgy ki kell vennie a részét a család fenntartásában. Mégis megmutatkozik egyfajta vágy az erősebbik nem képviselői között, hogy ők legyenek azok, akikre minden szempontból támaszkodhat a család: legyen szó anyagi támogatásról, fizikai, vagy érzelmi jelenlétről, a résztvevők szemében ezek mind olyan tényezők, amiket az ideális férfi és apa szerepköröként azonosítanak.

A továbbiakban áttérünk annak bemutatására, hogy a vizsgálatban résztvevő alanyok megítélése szerint milyen az ideális édesapa, a család életében milyen területeken kellene kivennie a részét, és a jövőben ők milyen férfi mintát képzelnek el a gyermekük számára.

4.2. Az ideális apa

„Védelmes, iránymutató, megbízható, odaadó, támogató, figyelmes, türelmes, következetes.”

A teljesség igénye nélkül néhány tulajdonság, amelyeket a résztvevők elsőként említettek meg a 'jó apa' asszociáció kapcsán. Bár mindenkinek más jelent az ideális, és lehetnek egyéni preferenciák, mégis számos tulajdonság merült fel, amelyek az összes beszélgetés során helyet kaptak. Kivétel nélkül mindenki úgy látta, hogy az édesapa jelenléte fontos szerepet játszik a biztonságérzet kialakulásában, ő az, aki megvéd mindentől, és akire lehet számítani minden körülmények között. Az apa az, akire az egész család támaszkodhat és mindig ott van, amikor szükség van rá. Emellett nagyon fontosnak tartották, hogy egy iránymutató, tanító szerepet is betöltsön, hogy egy olyan személy legyen a gyermek életében, akire fel tud nézni a gyermek, és az érzelmi intelligencia megléte is kitüntetett helyet foglalt el a jó apa tulajdonságainak felsorolásánál. Fontos, hogy tudjon kommunikálni a családjával, ossza meg a gondolatait, érzéseit, de mutasson nyitottságot a párja és a gyermekei lelki világa felé is. Emellett fontos, hogy az érzelmi biztonság megteremtéséhez tanúsítson következetes magatartást, ne legyen kiszámíthatatlan, így a gyermek mindig tudja majd, mit várhat tőle, minek mi lesz a következménye, ami hosszútávon egyfajta stabilitást eredményez a gyermek életében, ami a későbbi életére is jelentős hatást gyakorol majd. A partnerrel való együttműködés is megfogalmazódott: „Szerintem a férfi feladata az lenne (...), hogy együttműködve a partnerrel közösen oldják meg a feladatokat.” (Olivér, 23 éves, szociális munkás szak hallgatója)

Habár a partnerek közötti egyenlőség meglétének igényével mindenki tudott azonosulni, mégis többen fogalmaztak meg olyan gondolatok, amelyek inkább a hagyományos családmodell sajátosságait tükrözik: „a házimunka, meg a, minthogy a ház körüli szerelgetések, meg nem tudom, ilyenek. Ez nyilván, ezek ilyen férfi meg apa feladatok alapvetően.” (Richárd, 23 éves, televíziós műsor készítő szak hallgatója)

Míg a résztvevők részéről újra és újra megjelentek a fent bemutatott tanult, hagyományos minták, a fókuszcsoportos beszélgetések túlnyomó részében mégiscsak egy másfajta gondolkodásmód volt inkább domináns. Az édesapa feladatai közé számos olyan tevékenységet soroltak, melyeknek alapvető feltétele, hogy a férfi jelen legyen a családja életében, ne csak kenyérkeresőként, hanem egy érzelmileg elérhető szülői szerepben is. Ő legyen az, aki irányt mutat és egyfajta szigort is megtestesít a gyermek

életében, aki mindig a helyes út felé terel és a hosszútávú célokat tartja szem előtt. Példával jár elöl és olyasvalakit testesít meg, akire fel tudnak nézni – ezt főként a férfi résztvevők fogalmazták meg így.

Emellett több női résztvevő részéről is felmerült az az igény, hogy az apa pártatlan szereplőként vegyen részt egy esetleges konfliktusban, amely anya és lánya között zajlik. Mivel a férfi megkérdozettek részéről ez az aspektus semmilyen formában nem merült fel, feltételezhető, hogy a nemek között megfigyelhető egyfajta eltérés a különböző nemű szülőkkel való kapcsolat mibenlétében.

4.3. Családi minták és hatásaik a gyermeknevelésben

A beszélgetések során kirajzolódott, hogy ez az a korosztály, amelyik még inkább a hagyományosnak mondható modellben nevelkedett, viszont már érték olyan hatások, amelyek már a gondoskodó apaság eszményét erősítik. Az összes résztvevőről elmondható, hogy az édesanya volt az a szülő, aki jellemzően otthon maradt velük, intézte a mindennapos dolgaikat és akivel inkább meg tudták beszélni az érzéseiket, gondolataikat, az édesapák jelenlétéről pedig eltérő módokon számoltak be. Valahol a teljesen klasszikus értelemben vett családi élet volt jellemző, máshol pedig az apa nagyon intenzíven próbált bekapcsolódni a gyermeke mindennapjaiba.

Függetlenül attól, hogy melyik családban melyik apakép volt az, ami a gyermekeknek példával járt elöl, az igény, hogy az apa igenis részt vegyen a gyermeknevelésben, minden alany számára egyértelmű alaptézisként jelent meg. Valakinek pont azért, mert az ő édesapja is ilyen volt, és ezért szeretné, ha az ő gyermeke is ilyen családban nőhetne fel. „Hogyha bármi problémám volt, nekem apukám volt így, akihez így elsősorban fordultam, ilyen nagyobb problémáknál.” (Rebeka, 23 éves, gyógypedagógia szak hallgatója) Másnak pedig pont azért fontos, hogy aktívan részt vegyen az édesapa a gyermek nevelésében, mert ő nem ezt a fajta törődést kapta meg, és ő a saját családjában másként szeretné majd csinálni. „Nekem van egy ígéretem hét éves koromból, hogy apukám majd kijön velem focizni...” (Bence, 23 éves, járműmérnök szak hallgatója) Az alany szavaiából arra következtethetünk, hogy a be nem tartott ígéret olyan érzéseket váltott ki, amelyek arra ösztönzik őt, hogy a saját gyermekeivel egészen másképpen bánjon majd a jövőben.

Azon résztvevők esetében, akik nem elégedtek meg azzal a fajta kapcsolattal, amit az ő édesapjuk nyújtani tudott, a fiatal férfiak törődőbb

szülővé szeretnének válni, a fiatal nők pedig fokozott figyelmet fordítanak a párválasztásuk során arra, hogy milyen apát szeretnének a gyermekük számára. Az apa szerepe jelentősen meghatározza azt, hogy a későbbiek folyamán a fiúk milyen férfivé válnak, a lányok számára pedig példaként szolgál arra vonatkozóan, hogy mit várhatnak el a férfiaktól a jövőben. „Egy apa az ne csak apa legyen, hanem mint férfi, mert hát mégiscsak ő az első férfikép.” (Lilla, 21 éves, ápolói szak hallgatója) „Például nőként ... nagyon sokat számít a párválasztásban és a férfiakhoz való érzelmi kötődésünkben.” (Abigél, 22 éves, üzleti- és társadalmi kommunikáció szak hallgatója)

Az érzelmi intelligenciát és a nyílt kommunikációt elengedhetetlennek tartják az egészséges és kiegyensúlyozott szülő-gyermek kapcsolathoz. Sokan sérelmezik azt, hogy a saját apjukkal annyire mélyen sosem tudtak kapcsolódni, és ezt is főleg a hagyományosnak mondott apa-modell létének tulajdonítják. A másik igen jelentős kritika, ami minden csoportban felmerült, az a férfiak érzelemnyilvánításának nem elfogadottsága volt. A köztudatban még ma is erősen jelen van az a norma, miszerint ‘az igazi férfiak nem sírnak.’ A fiúk egészen kiskoruktól kezdve sokszor hallották ezt, ami – önbevallásuk alapján – megnehezítette számukra, hogy a későbbi, felnőtt életük során őszintén ki tudják mutatni az érzéseiket. „Szerintem én mindenképpen azt fogom mondani a fiaimnak, hogy ér sírni és hogy egy férfi is sír.” (Zénó, 21 éves, dráma instruktorként szak hallgatója)

A vizsgálat résztvevői hisznek abban, hogy az érzések kimutatása és a nyílt kommunikáció elősegíti a gyermek egészséges fejlődését, és nem utolsó sorban a szülők közötti dinamikában is fontos szerepet játszik. „Mert a gyerekeknek, én azt látom, hogy ez a legfontosabb, hogy a szüleid boldogok-e, és az szerintem úgy működik jól, hogyha egy apa a kapcsolatban jól működik a feleségével.” (Emma, 25 éves, interdiszciplináris családterápiás szak hallgatója)

Az egészséges párkapcsolatba beleértendő a köztük lévő nyitottság, őszinte kommunikáció és az intimitás is, hiszen a gyermek innen fogja látni azt, hogy milyen egy viszony egy nő és egy férfi között, és ezt fogja alapul venni a saját életében is.

Az egész családi dinamika alapja a férfi és nő közötti egyensúly, így a továbbiakban kitérünk arra, hogy a résztvevők szerint hogyan is kellene kinéznie a nemek közötti munkamegosztásnak, mind a háztartási munkák, mind pedig a gyermek körüli feladatok tekintetében.

4.4. Nemek közötti munkamegosztás

Habár a résztvevők nagyrészt a hagyományos modellben nevelkedtek, a saját életükben a munkamegosztást tekintve (beleértve a ház körüli teendőket) a kiegyenlített munkavégzést tartják követendőnek. A többség az egyenlő munkamegosztást tartotta ideálisnak, de megjelent a rugalmas hozzáállás, amely értelmében elképzelhető némi eltolódás az egyik vagy a másik fél irányába attól függően, ki és mennyire van leterhelve a mindennapok során. Illetve többen úgy fogalmaztak, hogy végeredményben mindegy, milyenek az arányok, amennyiben ez mindkét fél számára megfelelő. Felmerült a közösen elvégzett munka lehetősége is, mely jellemző módon főként a főzés kapcsán került előtérbe. Feltételezhetően ennek oka, hogy a főzés nem pusztán kötelező feladat, hanem egyúttal egy kellemes, közös időtöltést is jelenthet a párok számára. A többi munka kapcsán nem fogalmazódott meg hasonló. A főzés azért is volt kiemelkedő tevékenység, mert több résztvevő számolt be arról, hogy a saját párkapcsolatukban ez a férfi feladatai közé tartozik főként, míg klasszikusan ez inkább a nőkhöz köthető házimunka.

A résztvevők alapvetően hisznek a nemek közötti egyenlőségben és úgy gondolják, hogy egy családon belül nincsenek igazán olyan feladatok, amiket ne láthatna el mindkét fél. Egyöntetűen úgy nyilatkoztak, hogy bárki elvégezheti a feladatokat, nincsen semmi nemi megkötés, ezzel szemben viszont a kisebb szerelési munkák kiváltottak némi ellentétet a nyilatkozók között, alapvetően a neveltetésből adódó különbségekből fakadóan.

A férfi résztvevők is azt emelték ki, hogy ha mindkét fél elégedett a munka felosztásával, az hosszútávon jól működő kapcsolatot fog eredményezni. Az elégedettség nemcsak arra értendő, hogy ki és milyen feladatot végezzen el, hanem arra is, hogyha egy adott szituációban senki nem szeretné magára vállalni a megoldó szerepét, akkor abból se származzon konfliktus. Sok esetben a komfortzónán kívül eső feladatok elvégzésében hajlamosak lehetnek a nők a férfiak segítségét kérni, és ez is egy olyan berögződés, amit a résztvevők szerint el kellene hagyni. Amiben kivétel nélkül minden csoporton hamar konszenzus született, az a fizikai erőnlétre vonatkozó munkák megítélése. Ez volt az egyetlen olyan tényező, amire mindenki azt mondta, hogy férfinek kell elvégeznie, pusztán a fizikai korlátok miatt. „A kétajtós szekrényeket nem fogjuk a nőkre hagyni,... mert ott egyszerűen fizikai erőre van szükség, amiből azért a férfiak általában többen rendelkeznek.” (Zsombor, 24 éves, magyar-történelem szakos tanár szak hallgatója)

Az összes többi munka felosztása kapcsán elsősorban azt találták döntőnek, hogy ki melyik feladatot szereti ellátni, azokról a munkákról, amiket pedig senki nem szeret, szülessen egy megállapodás, hogy azt felváltva fogják elvégezni. Itt is, mint mindenben, a közös megegyezés és az egyensúly megteremtése a legfőbb szempont. Ez hatványozottan igaz a gyermekek körüli teendők felosztásában és elvégzésében. „Az az ideális, hogyha egyenlő mértékben vesznek benne részt is. A gyerek is mindkét szülőhöz tud akkor kötődni jobban.” (Emília, 26 éves, mérnök-informatika szak hallgatója)

Ebben a tekintetben figyelhető meg leginkább az a kettős elvárás, amit az utóbbi években az édesapák irányában megjelenik.³⁶ Az édesapa legyen támasza az egész családnak, segítse őket anyagilag és érzelmileg egyaránt, valamint legyen minden szempontból olyan teljesértékű szülő, mint az édesanya. Elmondható, hogy ez nem csak egy társadalmi elvárás, aminek igyekeznek megfelelni a férfitársadalom egy jelentős része, hanem egy belső indíttatás is, ami arra sarkallja őket, hogy sokkal inkább jelen legyenek a gyermekeik életében.

4.5. Az egyetemista lányok elvárásai jövőbeli partnereik felé

Az általánosságban megfogalmazott vágyakon és igényeken túl a beszélgetés során megfogalmazásra kerültek konkrét elvárások is. A fiatal nők egy olyan partnert tudnának elképzelni maguk mellett, aki érzelmileg elérhető, türelmes és őszinte ragaszkodást tanúsít a gyermekei irányába. Ne kötelességként fogja fel a gyerekekről való gondoskodást, hanem szívvel-lélekkel vegyen részt a nevelésben és a párjával együttműködve tegye mindezt, őszintén kommunikálva mindent. „Szerintem az őszinte, tiszta kommunikáció fontos lehet, hogy megmaradjon a két fél között, és hogy mindent meg tudjanak beszélni egymással.” (Emília, 26 éves, mérnök-informatika szak hallgatója) Az esetleges konfliktusokat pedig kellő érettséggel, a gyermek számára példát mutatva szeretnék rendezni, mert fontosnak tartják azt is megtanítani, hogy attól még, hogy néha nézeteltérésünk támad egy szerettünkkel, azt meg tudjuk beszélni, közösen megtalálva a helyes megoldást.

Fontos a megkérdozett fiatal nők számára, hogy a fiú és lány gyermekük is bármivel fordulhasson a másik szülőhöz is, ne legyenek olyan tabutémák,

---

36 MAKAY – SPÉDER i. m.

amelyeket esetleg csak az édesanyával beszélnének meg, legyen meg a kölcsönös bizalom mindkét szülő irányába.

A sok negatív tapasztalat mellett volt olyan a résztvevők között, aki úgy érezte, hogy mindent megkapott az édesapjától és a saját gyermeke számára sem szánna másmilyen apukát. Összességében az látható, hogy az, amilyen szülő-gyermek kapcsolatra a mai fiatalok vágnak, korábban is jelen volt, csak nem ez volt az általánosan jellemző.

4.6. Az egyetemista fiúk saját apai szerepükkel kapcsolatos elképzelései

A férfi résztvevők nemcsak azt fogalmazták meg, hogy milyen szülők szeretnének lenni a jövőben, hanem arra vonatkozóan is megosztottak információkat, hogy most, a jelenben mit tesznek meg azért, hogy a későbbiek folyamán olyan édesapává tudjanak válni, amelyet szerintük a gyermekeik megérdemelnek. „Minél inkább arra fektetem most fiatalon a hangsúlyt, hogy minél jobban megismerjem magam, meg minél jobb legyen az önismeretem, hogy annál hitelesebb tudjak lenni.” (Olivér, 23 éves, szociális munkás szak hallgatója) „Én úgy terelgetem a karrieremet, meg az életemet, hogy olyan munkám legyen – és most úgy néz ki, hogy össze is jön –, ami mellett sokkal rugalmasabb az időbeosztásom és ennek az a fő oka, hogy ott tudjak lenni a gyerekek életében.” (Bence, 23 éves, járműmérnök szak hallgatója) Mindkét hallgató esetében jól látszik, hogy valóban a gyermek lelki egészsége az elsődleges szempont. Az első esetben az önfejlesztés jelenik meg, a másodikban pedig a karrier hozzáigazítása a családi teendők megfelelő ellátása érdekében.

A jelenbéli törekvéseken kívül az elképzelt jövőképről is beszéltek a résztvevők. Valaki engedékeny, valaki pedig szigorú apaként látja magát, de ami közös aspektusként megfigyelhető, az az érzelmi támasz nyújtása, a jelenlét és a nyílt kommunikáció a gyermek irányába. „Én alapvetően azon is szoktam gondolkozni és hát leginkább egy támogató, egy olyan ember akarnék lenni apaként, akihez bármivel lehet fordulni, bármilyen kérdésel.” (Zsombor, 24 éves, magyar-történelem szakos tanár szak hallgatója)

Itt is megmutatkozott, hogy az aktívan törődő, jelen esetben aktívan törődni készülő, jövődöbéli édesapák örömmel végeznek el minden feladatot, amely a gyermek körül adódik. Mindezt egy belső késztetés vezérli, nem pedig külső elvárásoknak akarnak megfelelni.

„Én pelenkáznam nagyon szívesen. ... nézem, ahogy ő sportol és kimegyek az összes meccsére és szurkolok neki. ... Ott lenni a szép pillanatainál.

Az nekem nagyon fontos.” (Richárd, 23 éves, televíziós műsor készítő szak hallgatója) Semmit nem szeretnének gyermekükre ráerőltetni, hanem egyengetnék a számukra megfelelő utat, és igyekeznének minden lehetőséget megadni, hogy ebben ki tudjanak teljesedni.

Ahogy arról korábbi fejezetben is szó esett, nagyon fontos perspektívának tartják, hogy a fiúk számára jó példaképként funkcionáljanak, a lányok számára pedig megfelelő képet adjanak egy igazi férfiről, annak érdekében, hogy a későbbi életük folyamán meg tudják állapítani azt, hogy milyen fiúval érdemes hosszabbtávú párkapcsolatot kialakítani. „Mondjuk lesz egy lányom, akkor elviszem egy randira, mit tudom én, már kicsit nagyobb korában, hogy megmutassam, hogy kell udvariasan viselkedni. Mi az, amit elvárjon mondjuk a férfiktól. Ugyanígy mondjuk a fiam esetében megtanítom arra, hogy hogyan, és hogyan ne bánjon mondjuk nőikkel vagy ilyesmi. És ezt mondjuk én inkább érzem egy férfi felelősségnek, talán mindkét nem esetében.” (Dénes, 22 éves, mérnök informatika szak hallgatója)

4.7. Döntési helyzetek egy családban

Nemcsak az szolgálhat példaként a gyermek számára, ahogyan a szülők egymással viselkednek, hanem az is, ha látja, hogy a munkamegosztás mellett hogyan működnek együtt a mindennapi döntési helyzetekben. Ahány résztvevő, annyi válasz érkezett arra a kérdésre, hogy ezekben a szituációkban kinek a szava legyen meghatározó. Abban egyhangúlag egyetértettek, hogy ezt sem a nemi hovatartozás, hanem a személyiség határozza meg. Az alapvetés az, hogy mivel közös életről, közös ügyekről van szó, így a döntésnek is úgy kell megszületnie, hogy azt közösen megbeszélik és valamilyen konszenzusra jutnak.

Az anyagi döntések terén semmit nem befolyásol az, hogy ki és mennyit keres, hiszen egy családként működnek együtt, nem számít, hogy az adott kiadásba kinek a keresete került bele nagyobb arányban. Olyan érvek felmerültek, hogy a döntéshozatalnál annak a véleménye érvényesüljön inkább, aki jobban bánik a pénzzel és jobban átlátja a szükséges kiadásokat, de a végső szó mindenképpen egy közös megegyezés után legyen kimondva. „Tényleg az a fontos, hogy így az erősségeket vegyék figyelembe.” (Bálint, 25 éves, orvostudomány szak hallgatója) A családot érintő nagyobb döntésekben ugyanezt az álláspontot képviselték: ha esetleg valaki jobban ért a belsőépítészethez, akkor egy ház vásárlásánál

ezt fontos figyelembe venni; vagy, ha a gyermekek iskoláztatásáról van szó, és az egyik szülő jobban ismeri a helyi iskolákat, akkor az ő szavának kell nagyobb hitelt adni. „Én szintén itt hagyatkoznék arra, hogy kinek mi a szakterülete az adott családban.” (Zénó, 21 éves, dráma instruktorként szak hallgatója)

Gyermekek érintő kérdésben olyan válaszok is születtek, hogyha már elég nagy, akkor kérjék ki az ő véleményét is, és legyen beleszólása az őt érintő problémák vagy helyzetek megoldásába. Törekedni kell egy olyan lehetőség megtalálására, ami hosszútávon mindegyik félnek elfogadható, különben az negatív hatással lehet a kapcsolatukra.

A résztvevő fiatalok nagy része a stabil anyagi háttérről való gondoskodást is mindkét fél feladatának tekinti, mely megerősíti Makay és Spéder³⁷ eredményeit. „Ma egy olyan világban élünk, ahol kétkeresős családmodell van, (...) hogy ott muszáj egyszerűen mindkét félnek keresnie, ergo ez abszolút így megosztott kérdés szerintem. És mindenkinek ugyanúgy ki kell vennie a részét az anyagi biztonság megteremtésében.” (Zsombor, 24 éves, magyar-történelem szakos tanár szak hallgatója)

A lányok, illetve a fiúk egy része még arról is nyilatkozott, hogy az sem zavarná őket, ha a nő keresne több pénzt, és ezzel ő venné át a fő kenyérkeresői szerepet. „Amelyik fél igazából jobban el tudott helyezkedni a munkaerőpiacon. (...) ez nem is egy ilyen válóok, vagy egy ilyen vízváltó dolog, hogyha mondjuk a nő keres többet. Vagy nem szabad annak lennie.” (Liza, 24 éves, tanári szak hallgatója) Néhány férfi alany ezt csak ideiglenesen tudná elfogadni, mert a régi hagyományok mintájára azt érzik, hogy hosszútávon nekik is illene legalább annyi pénzt keresniük, mint a párjuknak, hogy ezzel is megfelelő módon tudják támogatni a családot. A beszélgetésekből lényegében az látható, hogy közös feladatként tekintenek az anyagi biztonság megteremtésére.

5. Összegzés

Összességében elmondható, hogy a fókuszcsoportok résztvevői ideális apai tulajdonságokként főként az új típusú modellre jellemző apakép jellemzőit azonosították. Fontos számukra, hogy a gyermekük életében aktívan jelen legyen az édesapa, és a családon belüli munkamegosztást sem nemi alapon képzelik el. Mind a gyermeknevelésben, mind a háztartási

---

37 MAKAY – SPÉDER i. m.

feladatok ellátásában az egyenlőségre szeretnének törekedni, a pénzügyi és családi döntéseket pedig együtt szeretnék meghozni.

A beszélgetések során megmutatkozott, hogy a legfontosabb minden esetben az, hogy ami a családban történik, minden résztvevő számára megfelelő legyen. Ha ez megvalósul, akkor beszélhetünk egészséges családi dinamikáról, ami a kiegyensúlyozott élet egyik legfőbb alappillére.

Kutatási eredményeink értelmezéséhez végezetül fontos kiemelnünk, hogy azok egy speciális célcsoport véleményét tükrözik, a felsőoktatásban résztvevő hallgatókét, azaz eredményeinkből nem általánosíthatunk a magyar fiatalok teljes populációjára. Így a fiatalok véleményének szélesebb körben történő feltárásához további vizsgálatok szükségesek.